

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 26.7.2021
COM(2021) 416 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
PRIVIND ACTIVITATEA EXTERNĂ A BEI DIN 2019 CARE A BENEFICIAT DE
GARANȚIA BUGETARĂ A UE

1. INTRODUCERE

Mandatul de acordare a împrumuturilor externe (ELM) încredințat Băncii Europene de Investiții (BEI) este un instrument important prin care Uniunea Europeană (UE) sprijină investițiile în țările partenere. Acest mandat are la bază o garanție din bugetul UE care permite BEI să își sporească împrumuturile în afara UE în sprijinul politicilor Uniunii. Garanția UE acoperă situații definite în care debitorii nu rambursează sumele datorate BEI. Ea sporește astfel capacitatea BEI de a-și asuma riscuri.

Temeiul juridic al ELM este Decizia nr. 466/2014/UE („Decizia ELM”)¹, modificată ultima dată în 2018². În cazul în care BEI execută garanția UE, plățile sunt efectuate din Fondul de garantare pentru acțiuni externe³.

ELM sprijină activitatea BEI în țările aflate în faza de preaderare, țările estice și sudice vizate de politica de vecinătate și de parteneriat, în Asia, în America Latină și în Africa de Sud, în prezent existând un număr total de 64 de țări eligibile. În perioada actuală a ELM (2014-2020), garanția UE de până la 32,3 miliarde EUR pentru operațiunile de finanțare ale BEI acoperă primele 65 % din pierderile care pot apărea în portofoliul garantat. Decizia ELM stabilește plafoane de garantare pentru diferitele regiuni și subregiuni geografice.

Prezentul raport anual oferă o prezentare generală succintă a activităților BEI acoperite de garanția UE din 2019⁴. El conține, de asemenea, un rezumat al operațiunilor efectuate de BEI fără garanția UE (și anume pe „risc propriu”), pentru a furniza o imagine cuprinzătoare asupra activității BEI în regiunile vizate de ELM⁵. În plus, Comisia a publicat în 2019 o evaluare cuprinzătoare a punerii în aplicare a mandatului de acordare a împrumuturilor externe de către BEI de la jumătatea anului 2014 până la sfârșitul anului 2018⁶.

2. PRINCIPALELE REZULTATE

În 2019, BEI a semnat operațiuni de finanțare în valoare totală de 6,3 miliarde EUR în regiunile vizate de ELM. Din acest total, peste 4,9 miliarde EUR din operațiunile BEI intră în domeniul de aplicare al ELM (și anume sunt acoperite de garanția UE), implicând 56 de

¹ Decizia nr. 466/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 de acordare a unei garanții a UE Băncii Europene de Investiții pentru pierderile rezultate din operațiuni de finanțare care sprijină proiecte de investiții în afara Uniunii, JO L 135, 8.5.2014, p. 1.

² Decizia de modificare (UE) 2018/412 din 14 martie 2018, JO L 76, 19.3.2018, p. 30.

³ Regulamentul (CE, Euratom) nr. 480/2009 al Consiliului din 25 mai 2009 privind constituirea Fondului de garantare pentru acțiuni externe (versiune codificată), JO L 145, 10.6.2009, p. 10, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2018/409 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2018.

⁴ Prezentul raport a fost elaborat în conformitate cu cerințele prevăzute la articolul 11 din Decizia ELM.

⁵ BEI dispune în prezent de patru facilități pe risc propriu în regiunile vizate de ELM, și anume Facilitatea de preaderare, Facilitatea de finanțare pentru vecinătate, Facilitatea pentru politici climatice și mediu și Facilitatea pentru proiecte strategice. Pe lângă regiunile vizate de ELM, ultimele două facilități acoperă și țările din Africa, zona Caraibilor și Pacific, precum și țările și teritoriile de peste mări ale statelor membre ale UE.

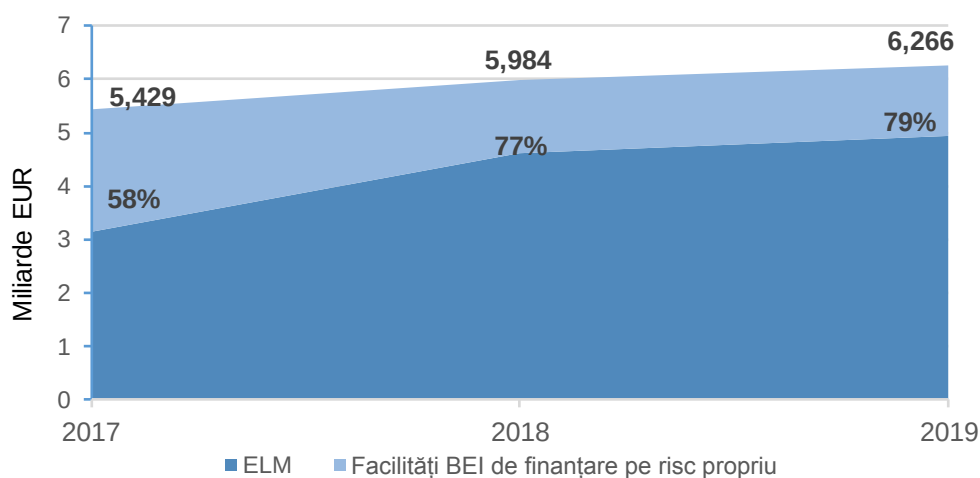
⁶ SWD(2019) 333 final și documentele conexe, disponibile la adresa https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

contracte de finanțare. Restul de operațiuni sunt finanțate în cadrul facilităților de finanțare pe risc propriu ale BEI.

În comparație cu 2018, când au fost semnate operațiuni în valoare de 4,6 miliarde EUR în cadrul ELM, operațiunile semnate în 2019 s-au ridicat la o valoare cu aproximativ 7 % mai mare. În schimb, volumul operațiunilor BEI pe risc propriu desfășurate în țări vizate de ELM a scăzut cu aproape 2 %, situându-se la 1,36 miliarde EUR în 2019.

Graficul 1 ilustrează evoluția împrumuturilor acordate în cadrul ELM și al facilităților de finanțare pe risc propriu ale BEI între 2017 și 2019 (sume semnate minus operațiuni anulate). Pe parcursul acestei perioade, o medie de 72 % din finanțarea BEI acordată în aceste regiuni a beneficiat de garanția UE⁷.

Graficul 1: Evoluția anuală a volumelor de împrumuturi acordate de BEI în regiunile vizate de ELM

Conform deciziei ELM, natura garanției UE diferă în funcție de operațiunea de finanțare a BEI în cauză:

- *o garanție globală*, care acoperă riscul de credit, se furnizează pentru operațiuni de finanțare cu parteneri din sectorul public (de regulă, pentru dezvoltarea infrastructurii), precum și pentru împrumuturile acordate de BEI băncilor sau societăților care beneficiază de o garanție de stat⁸. Din operațiunile de finanțare semnate în cadrul ELM în 2019 au beneficiat de garanția globală operațiuni în valoare de 4,3 miliarde EUR, adică aproape 87 %;
- *o garanție de risc politic*, a cărei acoperire este mai limitată, se furnizează pentru alte operațiuni din sectorul privat⁹. În 2019, aceasta a acoperit operațiuni de finanțare în valoare de 617 milioane EUR.

⁷ Diferențele față de sumele publicate în rapoartele anterioare sunt o consecință a anulărilor de contracte.

⁸ Garanția globală a UE permite BEI să renunțe la prima de risc pe care altfel ar trebui să o includă în rata dobânzii. Prin urmare, țările partenere sau instituțiile/societățile lor pot lua împrumuturi de la BEI la un cost semnificativ mai mic. Pentru o analiză detaliată, a se vedea SWD(2019) 333, menționat la nota de subsol 6, p. 10-11, 21 și 33-37.

⁹ Garanția de risc politic acoperă neplata din cauze legate de netransferarea valutei, expropriere, război sau tulburări civile sau denegare de dreptate în caz de încălcare a contractului. Ea nu se traduce printr-o reducere a prețului riscului de către BEI.

Nivelul cumulat al plăților din cadrul ELM în perioada 2014-2020 a atins 36 % din volumul net al împrumuturilor semnate la sfârșitul anului 2019 (8,0 miliarde EUR), în creștere de la 33 % în 2018. În special în cazul proiectelor de infrastructură, plățile din cadrul finanțării BEI au loc treptat și pe parcursul mai multor ani¹⁰.

3. OPERAȚIUNI DE FINANȚARE

3.1. PREZENTARE GENERALĂ A NOILOR OPERAȚIUNI DE FINANȚARE ALE BEI ÎN FUNCȚIE DE OBIECTIVE

Fiecare operațiune din cadrul ELM contribuie la unul dintre cele două obiective „verticale”: (a) dezvoltarea sectorului privat local sau (b) dezvoltarea infrastructurii sociale și economice. În plus, aceleași operațiuni pot contribui (parțial sau integral) și la obiectivele „orizontale” reprezentate de acțiunile de combatere a schimbărilor climatice, integrarea regională și reziliența economică pe termen lung a refugiaților, a migranților, a comunităților-gazdă și de tranzit și a comunităților de origine¹¹.

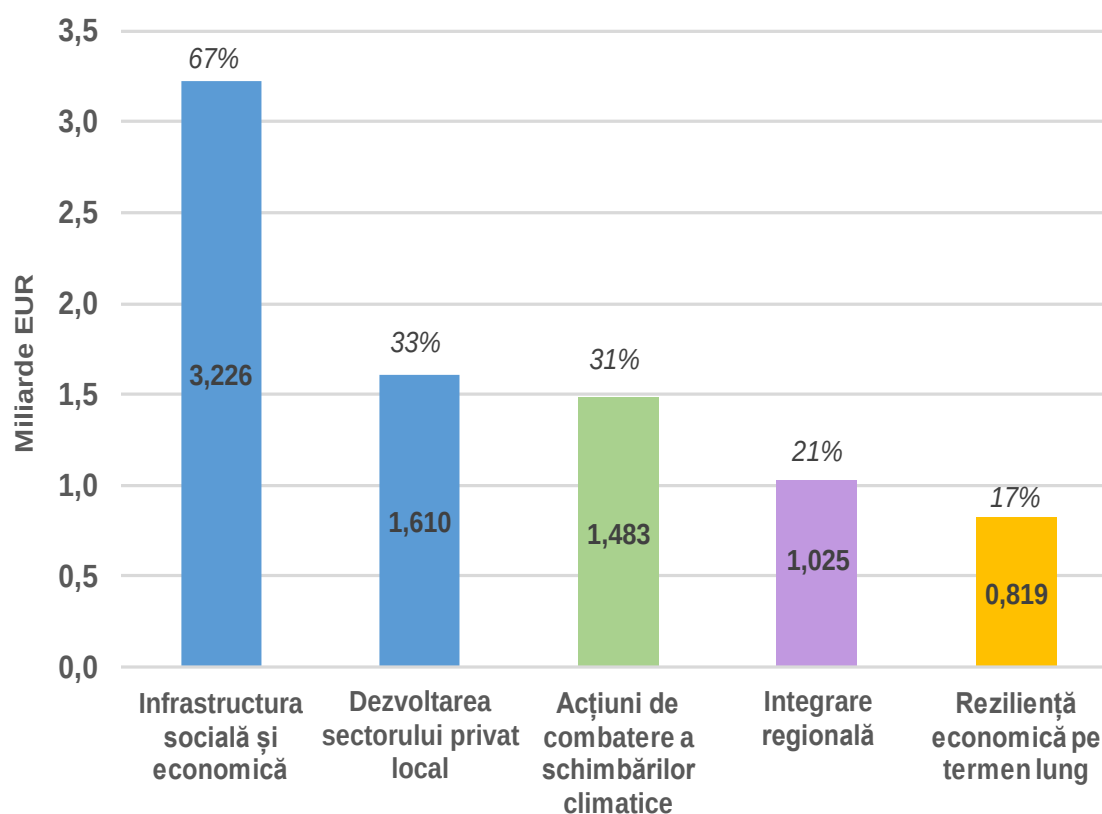
După cum s-a menționat mai sus, volumul total al investițiilor BEI semnate în cadrul ELM în 2019 s-a ridicat la 4,9 miliarde EUR. Din aceste investiții, 67 % sunt menite să contribuie la dezvoltarea infrastructurii sociale și economice, iar restul de 33 % să sprijine dezvoltarea sectorului privat local, în principal prin îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri).

Din volumul total al operațiunilor semnate în cadrul ELM în 2019, 31 % sunt menite să contribuie la obiectivul legat de combaterea schimbărilor climatice, 21 % la integrarea regională și 17 % la obiectivul privind reziliența economică pe termen lung (a se vedea graficul 2).

¹⁰ Pentru o analiză mai detaliată privind plățile, a se vedea evaluarea recentă a serviciilor Comisiei, SWD(2019) 333, p. 28-30.

¹¹ Articolul 3 din Decizia ELM.

Graficul 2: Contribuția la obiectivele ELM în 2019 (miliarde EUR)

Notă: un singur proiect poate să contribuie la mai multe obiective ale ELM. Obiectivele în materie de combatere a schimbărilor climatice, integrare regională și reziliență economică pe termen lung au caracter transsectorial (orizontal), deoarece se aplică tuturor proiectelor și, astfel, aceste obiective se suprapun cu celelalte două. Volumul împrumuturilor semnate pentru dezvoltarea sectorului privat local și pentru infrastructura economică și socială, calculate împreună, dau volumul total al împrumuturilor semnate în anul respectiv.

Dezvoltarea sectorului privat local, în special sprijinirea IMM-urilor

În 2019, BEI a semnat operațiuni de sprijinire a dezvoltării sectorului privat local din regiunile vizate de ELM în valoare de 1,8 miliarde EUR, din care 1,6 miliarde EUR în cadrul ELM. Principalul instrument de împrumuturi utilizat au fost liniile de credit pentru creditarea IMM-urilor și a întreprinderilor cu capitalizare medie, fiind semnate contracte în valoare de 1,51 miliarde EUR pentru nouă linii de credit destinate intermediarilor financiari locali, pentru ca aceștia să poată răspunde mai bine nevoilor de finanțare ale acestui segment de piață. În 2019 au fost sprijinite, de asemenea, cinci noi proiecte de microfinanțare¹² și au fost acordate patru împrumuturi directe întreprinderilor.

Finanțarea prin capitaluri proprii implică volume mai mici și este, prin natura sa, mai riscantă. În 2019 au fost semnate 94 de milioane EUR pentru opt noi fonduri de investiții. Două fonduri se concentrează pe sprijinirea întreprinderilor cu potențial ridicat de creștere și pe dezvoltarea sectorului privat local în vecinătatea sudică, iar celelalte șase sunt transregionale și se concentrează pe energia din surse regenerabile și pe alte investiții verzi.

¹² În Liban, Tunisia, Cisiordania și Gaza, Georgia și Kazahstan.

Dezvoltarea infrastructurii sociale și economice

Operațiunile de finanțare care contribuie la dezvoltarea infrastructurii sociale și economice în regiunile vizate de ELM s-au ridicat la 4,4 miliarde EUR semnate de BEI în 2019, din care 3,2 miliarde EUR în cadrul garanției UE. Principalele sectoare vizate au fost energia, transporturile și apa/canalizarea. Proiectele din domeniul transporturilor s-au aflat și în acest an în centrul atenției, 12 proiecte reprezentând puțin peste 50 % din volumul total al împrumuturilor semnate. Unele s-au axat pe transportul durabil (cum ar fi proiectele de metrou urban din Pune și Bhopal în India și din Cairo în Egipt), altele au vizat conectivitatea și integrarea regională în țările vizate de politica de vecinătate și în Balcanii de Vest.

Celelalte sectoare principale reprezentate sunt energia și apa, salubritatea și deșeurile solide. Proiectele din domeniul energiei s-au axat pe creșterea sustenabilității în acest sector, în principal prin proiecte de energie din surse regenerabile la scară mai mică (și anume prin împrumuturi-cadru și prin participarea la șase fonduri). În ceea ce privește gestionarea apei și a deșeurilor, s-a pus accentul pe îmbunătățirea gestionării apelor uzate în Balcanii de Vest și în vecinătatea sudică. În plus, printre proiectele finanțate s-a numărat și un proiect de îmbunătățire a gestionării deșeurilor solide în Moldova.

Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

În 2019 au fost semnate împrumuturi în valoare de 2,7 miliarde EUR în regiunile vizate de ELM pentru a sprijini atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, iar aproape 1,5 miliarde EUR din această sumă sunt în cadrul garanției UE¹³. La sfârșitul anului 2019, rata cumulată a acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice în perioada actuală a ELM a fost de peste 35 % din volumul net al împrumuturilor semnate¹⁴, ceea ce reprezintă o depășire a obiectivului minim de 25 % stabilit prin Decizia ELM și corespunde obiectivului ca cel puțin 35 % din totalul operațiunilor de finanțare ale BEI să vizeze economii emergente și țări în curs de dezvoltare din afara Uniunii până în 2020.

Contribuția cea mai importantă la obiectivul legat de combaterea schimbărilor climatice au avut-o transportul cu emisii reduse de dioxid de carbon și investițiile în energia din surse regenerabile. Adaptarea la schimbările climatice a reprezentat 8 % din finanțarea BEI în domeniul climei în regiunile vizate de ELM. În 2019, BEI a adoptat o nouă politică de acordare de împrumuturi în domeniul energiei. În consecință, în afara UE, BEI va sprijini dezvoltarea de sisteme energetice care au emisii scăzute de dioxid de carbon și sunt eficiente și fiabile și care îmbunătățesc accesul la energie modernă și convenabilă ca preț. Pe lângă aceasta și în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, care vizează dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice până în 2030, BEI va aplica în afara UE același principiu ca în UE. În cadrul angajamentului său pentru o creștere durabilă și favorabilă incluziunii, BEI va continua să sprijine proiectele energetice care contribuie la obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU.

¹³ În multe cazuri, doar o parte a unui proiect contribuie la obiectivul privind schimbările climatice și, prin urmare, numai un anumit procentaj din totalul împrumuturilor acordate pentru acest proiect este raportat ca aducând contribuții la atingerea obiectivului.

¹⁴ Cifra corespunzătoare pentru anul 2019 este de 31 %.

Integrarea regională

Totalul împrumuturilor semnate de BEI în 2019 pentru obiectivul de integrare regională în regiunile vizate de ELM a fost de 1,1 miliarde EUR, din care 1 miliard EUR în cadrul garanției UE. Activitatea din vecinătatea estică a continuat cu proiecte ample de conectivitate rutieră în Ucraina și Georgia, în timp ce alte proiecte rutiere din Serbia și Maroc au sprijinit la rândul lor integrarea regională. În Balcanii de Vest, Programul pentru educație din Muntenegru a sprijinit integrarea regională prin abordarea problemei investițiilor insuficiente și a alocării necorespunzătoare a resurselor în sectorul educației, îmbunătățind calitatea educației în zonele îndepărtate și armonizând standardele și contribuind astfel la creșterea economică și la coeziunea socială în regiune. În plus, se preconizează că parteneriatul pentru dezvoltare locală din Serbia va îmbunătăți calitatea infrastructurii și a serviciilor municipale în unele dintre cele mai sărace zone ale țării, sprijinind alinierea la standardele UE și ajutând astfel țara să îndeplinească criteriile de aderare la UE.

Inițiativa privind reziliența economică

În cooperare cu Comisia Europeană, ca răspuns la solicitarea Consiliului European privind o inițiativă specifică menită să mobilizeze rapid o finanțare suplimentară în sprijinul creșterii economice, al infrastructurii vitale și al coeziunii sociale în regiunea mediteraneeană și în Balcanii de Vest, în 2016 a fost lansată Inițiativa privind reziliența economică (ERI), reprezentând o contribuție la răspunsul Europei la provocarea reprezentată de migrație și refugiați¹⁵. ERI face parte din răspunsul comun al Europei la criza migrației și a refugiaților, cu accent pe abordarea cauzelor pe termen lung ale migrației și pe atenuarea impactului pe termen lung al șocurilor și crizelor. Prin urmare, asigurarea unei coordonări strânse și a complementarității cu alte inițiative ale UE reprezintă o prioritate-cheie. În contextul evaluării la jumătatea perioadei a ELM, care a fost finalizată în 2018, în Decizia ELM a fost introdus un obiectiv suplimentar de reziliență economică pe termen lung. În plus, a fost alocată o sumă de 1,4 miliarde EUR investițiilor din sectorul public care contribuie la obiectivul de reziliență și a fost creat un „mandat ERI destinat sectorului privat” specific, de 2,3 miliarde EUR, pentru garantarea investițiilor din sectorul privat care sprijină reziliența economică pe termen lung. Mandatul ERI destinat sectorului privat furnizează BEI o garanție globală, permițându-i să efectueze operațiuni de finanțare care implică un risc mai ridicat¹⁶.

Până la sfârșitul anului 2019, BEI aprobase operațiuni care răspund obiectivelor ERI în valoare totală de 5,6 miliarde EUR, din care 819 milioane EUR au fost semnate în 2019. În jur de jumătate din acest volum a acoperit linii de credit (în principal pentru împrumuturi destinate IMM-urilor), aproximativ 15 % – investiții în apă sau canalizare și aproximativ 11 % – investiții în transporturi. Peste două treimi din finanțarea semnată vizează sectorul privat, oferind o reziliență economică sporită, în special pentru IMM-uri. Cea mai mare parte din restul finanțării semnate vizează infrastructura care permite furnizarea de servicii de bază, cum ar fi accesul la apă curată și la salubritate, gestionarea deșeurilor și energia electrică, educația și sănătatea, transportul local și serviciile urbane, atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile-gazdă.

¹⁵ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>.

¹⁶ BEI remunerează UE pentru garanția bugetară în temeiul mandatului ERI destinat sectorului privat prin transmiterea către UE a veniturilor aferente riscului legate de aceste operațiuni.

3.2. PREZENTARE GENERALĂ A FINANȚĂRII ACORDATE DE BEI PE REGIUNI ȘI SECTOARE

Tabelul 1 oferă o prezentare generală a volumului finanțărilor BEI în 2019 în regiunile vizate de ELM, inclusiv cele cu garanție UE și cele finanțate în cadrul facilităților de finanțare pe risc propriu.

Tabelul 1: Operațiunile de finanțare ale BEI semnate în 2019 în regiunile vizate de ELM (fără anulări)

Regiune (milioane EUR)	Operațiuni cu garanție a UE			Facilități BEI de finanțare pe risc propriu sau fonduri provenite de la terți	Total
	Garanția globală	Garanția de risc politic	Total în cadrul ELM		
Țări aflate în faza de preaderare	390	50	440	60	500
Vecinătatea sudică	2 203	25	2 228	75	2 303
Europa de Est, Caucazul de Sud și Rusia	1096	180	1276	19	1295
Asia (fără Asia Centrală)	205		205	1007	1212
Asia Centrală	30	12	42	15	57
America Latină	380	250	630	187	817
Africa de Sud		100	100		100
Total	4 304	617	4 922	1 364	6 285

Din totalul de 7,7 miliarde EUR aferent operațiunilor din afara UE (inclusiv țările ACP, țările și teritoriile de peste mări, precum și statele AELS) din 2019, 6,3 miliarde EUR au fost semnate în regiunile vizate de ELM. Au fost semnate operațiuni în valoare de aproximativ 4,1 miliarde EUR în țările aflate în faza de preaderare și în țările vizate de politica de vecinătate și de parteneriat (din sud și din est). Volumul operațiunilor semnate în Asia, Asia Centrală, America Latină și Africa de Sud a fost de 2,2 miliarde EUR.

În comparație cu anul 2018, volumul total al finanțărilor BEI în regiunile vizate de ELM a crescut cu 4,7 % în 2019, în principal datorită unei accelerări a activității în subregiunea Europa de Est, Caucazul de Sud și Rusia și în subregiunea Mării Mediterane.

Tabelul 2: Volumul net al împrumuturilor semnate pe an și volumul cumulat al împrumuturilor semnate în comparație cu plafoanele de garantare ELM pentru perioada 2014-2020 [Decizia 466/2014/UE, astfel cum a fost modificată prin Decizia (UE) 2018/412]

Împrumuturi semnate nete, milioane EUR	2014 (S2)	2015	2016	2017	2018	2019	2014 (S2)- 2019	Rata de utilizare
Țări aflate în faza de preaderare	200	906	566	170	1 142	241	3 224	44%
Vecinătatea sudică	369	726	1 299	1 168	1 367	1 609	6 537	64%
Europa de Est, Caucazul de Sud și Rusia	975	1 401	1 472	657	632	1 276	6 413	96%
Asia (fără Asia Centrală)	45	433	45	118	205	205	1 051	90%
Asia Centrală	70	70	20	22		42	224	100%
America Latină	219	468	319	362	347	630	2 346	87%
Africa de Sud		150		50	70	100	370	80%
Mandatul ERI destinat sectorului public					522	679	1 201	86%
Mandatul ERI destinat sectorului privat*				612	325	140	1 076	47%
Total	1 878	4 154	3 720	3 159	4 610	4 922	22 442	69%

* Mandatul ERI destinat sectorului privat acoperă regiunea Balcanilor de Vest și regiunea Mării Mediterane.

Volumul cumulat al împrumuturilor semnate în cadrul ELM pentru perioada 2014-2019, din care s-au scăzut anulările, s-a ridicat la aproximativ 22,4 miliarde EUR la sfârșitul anului 2019. Rata de utilizare cumulată a ELM în ceea ce privește volumul net al împrumuturilor semnate a fost de 69 % din plafonul global de garantare.

Rata cea mai scăzută de utilizare a garanției UE este observată în regiunea aflată în faza de preaderare. Acest lucru se explică în principal prin reducerea operațiunilor BEI în Turcia, în contextul evoluțiilor economice și politice care au avut loc începând din 2016. O rată de utilizare mai scăzută decât media poate fi observată și în vecinătatea sudică, unde BEI continuă să considere că mediul operațional global este caracterizat de provocări, parțial din cauza instabilității politice, a creșterii datoriei publice și a reducerii marjei de manevră bugetară în unele țări. BEI menționează, printre factorii care complică situația, și capacitatea scăzută a promotorilor.

Cele mai mari rate de utilizare, din punctul de vedere al împrumuturilor semnate, sunt înregistrate în Asia Centrală și în vecinătatea estică.

Tabelul 3: Defalcarea pe sectoare a operațiunilor de finanțare ale BEI semnate în regiunile ELM în 2019 în cadrul garanției UE

Sector/Regiune (milioane EUR)	Țări aflate în faza de preaderare	Vecinătatea sudică	Europa de Est, Caucazul de Sud și Rusia	Asia	Asia Centrală	America Latină	Africa de Sud	Total	Proporție din total
Transporturi	100	576	814	152				1 642	33%
Linii de credit	50	1000	196		12	135	100	1 493	30%
Apă, canalizare	194	382	66	54		145		841	17%
Energie		217	84		30	350		681	14%
Industrie	50	22	38					110	2%
Agricultură, pescuit, silvicultură		25	26					51	1%
Dezvoltare urbană	17	6	27					50	1%
Deșeuri solide			25					25	0,5%
Educație	18							18	0,4%
Infrastructuri compozite	11							11	0,2%
Total	440	2 228	1 276	205	42	630	100	4 922	100%

Analizându-se în mod specific mandatul ERI destinat sectorului privat, rata de utilizare a BEI (pe baza împrumuturilor semnate nete) atinsese 47 % la sfârșitul anului 2019.

În ceea ce privește distribuția sectorială a operațiunilor din cadrul ELM în 2019, prima poziție este ocupată de sectorul transporturilor, care reprezintă 33 % din totalul împrumuturilor semnate. Majoritatea operațiunilor din cadrul ELM constau în investiții în infrastructură, în principal în sectorul transporturilor, al energiei și al apei/canalizării.

3.3. IMPACTUL ȘI VALOAREA ADĂUGATĂ A OPERAȚIUNILOR BEI

În evaluarea sa din 13 septembrie 2019¹⁷, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a impactului și a valorii adăugate a punerii în aplicare de către BEI a mandatului de acordare a împrumuturilor externe. În cele ce urmează este prezentată evaluarea impactului operațiunilor BEI, astfel cum a fost efectuată chiar de BEI în conformitate cu instrumentul său de măsurare a rezultatelor.

BEI urmărește rezultatele și impactul preconizate ale operațiunilor sale de finanțare prin intermediul „cadrului de măsurare a rezultatelor” (denumit în continuare „cadrul ReM” - Result Measurement Framework), lansat în 2012. În etapa de evaluare, sunt identificați indicatori ai rezultatelor, cu valori de referință și ținte care previzionează rezultatele economice, sociale și de mediu preconizate. Rezultatele obținute în raport cu criteriile de performanță sunt monitorizate pe întreaga durată de viață a proiectului și sunt raportate în diverse etape importante: la finalizarea proiectului și la trei ani după finalizare („post-finalizare”) pentru operațiuni directe, la finalul perioadei de investiții și la finalul duratei de funcționare pentru fondurile de investiții private, și la finalul perioadei de alocare pentru liniile de credit. Majoritatea operațiunilor BEI în cadrul ELM sunt destinate finanțării investițiilor în infrastructură, a căror finalizare durează, de regulă, mulți ani. Datele privind rezultatele și impactul reale obținute cu sprijinul garanției bugetare a UE devin așadar disponibile, în mod normal, după un interval de timp considerabil.

Conform cadrului ReM, proiectele sunt evaluate de BEI pe baza a trei „piloni”:

- i. pilonul 1 măsoară contribuția estimată la prioritățile UE și ale țărilor partenere și eligibilitatea pe baza obiectivelor mandatului BEI, contribuind la înțelegerea logicii intervenției BEI în vederea *impactului* preconizat al proiectului;
- ii. pilonul 2 măsoară calitatea și soliditatea operațiunii, pe baza *realizărilor, a consecințelor și a rezultatelor* preconizate;
- iii. pilonul 3 măsoară contribuția financiară și nefinanciară (valoarea adăugată) preconizată pe care BEI o aduce proiectului în plus față de alternativele propuse pe piață. Acest pilon contribuie la evaluarea logicii de intervenție la nivelul *contribuției* BEI la proiect.

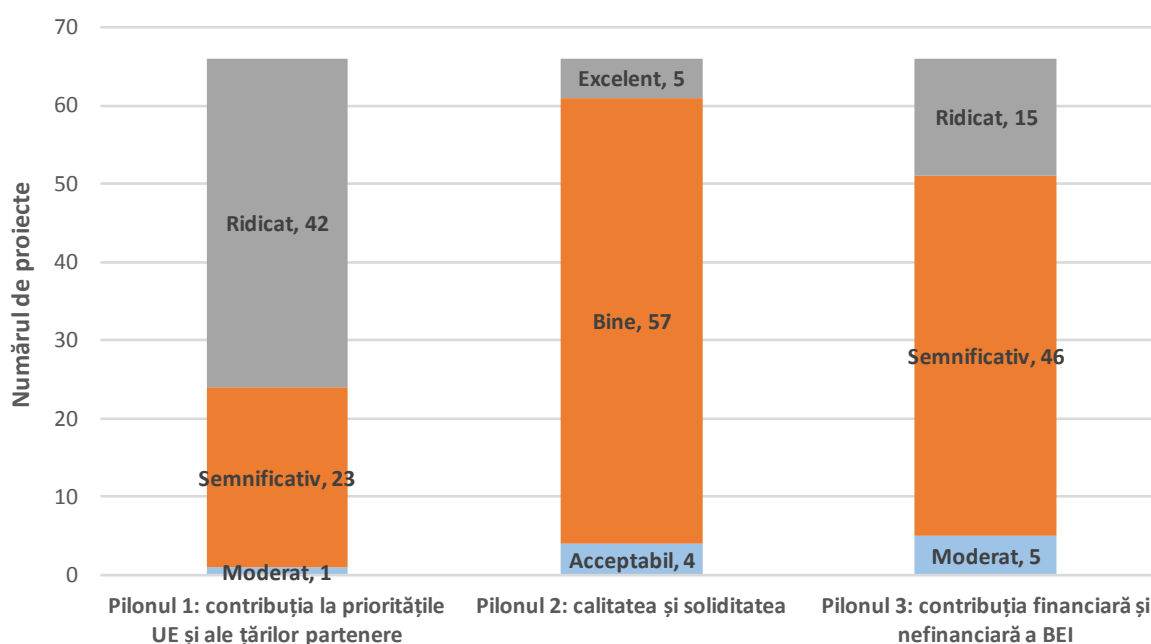
În cadrul ELM și al facilităților sale de finanțare pe risc propriu, BEI a semnat un prim contract de finanțare cu privire la 66 de proiecte în 2019. Dintre cele 66 de noi proiecte, 65 au primit din partea BEI cel puțin calificativul „semnificativ” în ceea ce privește pilonul 1 al cadrului ReM, ceea ce înseamnă că respectivele proiecte sunt considerate a fi conforme cu obiectivele ELM și contribuie în mod semnificativ la obiectivele naționale de dezvoltare și

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

moderat la obiectivele UE sau viceversa. BEI a acordat calificativul „ridicat” unui număr de 42 de proiecte, pentru aducerea unei contribuții importante atât la prioritățile UE, cât și la obiectivele naționale de dezvoltare.

Calificativele acordate în cadrul pilonului 2 se bazează pe soliditatea proiectului, sustenabilitatea financiară și economică și durabilitatea de mediu și socială. Cinci noi proiecte semnate în 2019 au primit calificativul „excelent” și 57 de proiecte au primit calificativul „bine” din partea BEI în cadrul pilonului 2, cu o rată medie de rentabilitate economică de 10-15 % în cazul proiectelor de infrastructură. Patru proiecte au primit calificativul „acceptabil” din partea BEI, adesea din cauza mediilor cu risc ridicat sau a unor deficiențe ale promotorilor.

Graficul 3: Calificative ReM acordate de BEI în funcție de piloni pentru noile operațiuni semnate în 2019 în regiunile vizate de ELM

În cadrul pilonului 3, BEI a acordat calificativul „ridicat” sau „semnificativ” pentru contribuția sa financiară și nefinanciară preconizată la 61 de proiecte, în special datorită duratei împrumuturilor acordate, care o depășește pe cea disponibilă pe piețele locale.

Odată cu maturizarea cadrului BEI de măsurare a rezultatelor, devin treptat disponibile date și în ceea ce privește rezultatele obținute efectiv în cazul unor operațiuni pentru care au fost formulate prognoze prin intermediul cadrului ReM lansat în 2012. Pentru 2019, BEI a raportat rezultatele obținute pentru 18 operațiuni din sectorul financiar (linii de credit) – 10 în Turcia, trei în Egipt, câte două în Muntenegru și Serbia și una în Tunisia. În cadrul acestora, băncile partenere au acordat în total 2,3 miliarde EUR prin intermediul a 5 531 de împrumuturi. Dintre aceste împrumuturi, de 5 202 au beneficiat IMM-urile și de 329, întreprinderile cu capitalizare medie. Scadența medie a împrumuturilor acordate beneficiarilor finali (ponderată cu dimensiunea împrumutului) a fost de 4,4 ani. Societățile destinate finale aveau aproximativ 266 000 de angajați în total, iar societatea destinată medie era de dimensiuni „mici”, cu 48 de angajați.

3.4. CERERI DE EXECUTARE A GARANȚIEI UE

În perioada 2012-2019, BEI a solicitat executarea garanției UE pentru un total de 476 de milioane EUR, din care puțin sub 55 de milioane EUR în 2019. Principalul rezidual la care se putea recurge se ridica la 161 de milioane EUR la sfârșitul anului 2019¹⁸. În 2019, BEI a formulat mai multe noi cereri de executare a garanției UE, ca urmare a sumelor restante aferente împrumuturilor suverane ale Siriei. Eforturile de recuperare a sumelor restante nu au avut succes până în prezent. BEI a apelat la instanțele competente pentru a conserva drepturile UE asupra sumelor datorate de Siria¹⁹.

În iunie 2016, BEI a cerut executarea garanției de risc politic pentru împrumutul acordat către *Aéroport Enfidha* din Tunisia. Discuțiile ulterioare dintre BEI și Comisie s-au soldat cu un acord privind tratarea acestei cereri de executare a garanției. Pe scurt, părțile au convenit să împartă în mod egal expunerea rămasă în temeiul acordului de împrumut²⁰. În 2019, împrumutatul, acționarii săi, creditorii și autoritățile tunisiene au ajuns la un acord de restructurare, care se preconizează că va intra în vigoare în cursul anului 2020. Semnarea acordului de restructurare în decembrie 2019 a declanșat o plată de aproximativ 1,4 milioane EUR, prima în decurs de patru ani. În conformitate cu acordul dintre BEI și Comisie, jumătate din suma primită a fost rambursată Comisiei în ianuarie 2020.

4. COOPERAREA BEI CU ALȚI PARTENERI

4.1. COOPERAREA CU COMISIA

Cooperarea dintre BEI și Comisie în chestiuni legate de ELM are loc în contextul unui parteneriat mai larg între cele două instituții, care include mecanismele UE de finanțare mixtă, de exemplu Platforma de investiții pentru politica de vecinătate, Cadrul de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV) și Asistența tehnică ERI, prin care se sprijină activitățile instituțiilor de finanțare a dezvoltării în afara UE.

BEI a continuat să utilizeze aceste mecanisme, și anume finanțarea preferențială din resursele bugetare ale UE, sprijinind pregătirea și/sau punerea în aplicare a proiectelor finanțate de BEI. În 2019, BEI a aprobat 22 de granturi noi finanțate total sau parțial din bugetul UE, în valoare totală de 226 de milioane EUR, în vederea implementării de către BEI în regiunile vizate de ELM. Din acestea, 37,6 milioane EUR au fost destinate asistenței tehnice, 148,5 milioane EUR – granturilor pentru investiții și 40,1 milioane EUR – instrumentelor financiare. În plus, au fost aprobate 22 de operațiuni de asistență tehnică ERI, în valoare totală de 34,6 milioane EUR. În același timp, 21 de proiecte ale BEI semnate în 2019 în regiunile vizate de ELM au beneficiat sau vor beneficia de granturile care fie au fost finanțate direct din resursele proprii ale BEI, cum ar fi Asistență tehnică ERI, fie au fost implementate de BEI și finanțate integral sau parțial de la bugetul UE.

¹⁸ Sumele sunt raportate în echivalentul EUR la 31 decembrie 2019 numai cu titlu indicativ. Unele cereri de executare a garanției se referă la sume datorate în alte monede.

¹⁹ În paralel, BEI a continuat procedurile judiciare deschise în 2017 împotriva Siriei. High Court din Anglia (la 29 iunie 2018) și Tribunalul CJUE (la 6 iunie 2019) s-au pronunțat în favoarea acordării unei hotărâri sumare UE prin care se admit toate creanțele UE împotriva Siriei cu privire la sumele restante în temeiul împrumuturilor acordate Siriei de BEI până la data depunerii cererilor.

²⁰ Acordul a fost semnat la 8 decembrie 2017.

BEI este, de asemenea, unul dintre partenerii de implementare pentru noua garanție UE oferită prin intermediul Fondului european pentru dezvoltare durabilă (FEDD). ELM și FEDD vizează tipuri destul de diferite de produse, de debitori și de regiuni geografice. De exemplu, FEDD nu acoperă Balcanii de Vest, în timp ce ELM nu acoperă regiuni mari din Africa. În plus, procesul de luare a deciziilor privind garanțiile UE furnizate în cadrul FEDD este diferit de cel pentru garanția inițială de 7 ani acordată BEI în cadrul ELM.

În iunie 2018, Comisia a propus instituirea, în 2021, a unui nou instrument, și anume a Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională (IVCDCI), și modernizarea mecanismelor de acordare de garanții bugetare ale UE pentru investiții în afara UE.²¹ Abordarea pentru perioada de după 2020 se bazează pe noțiunea de „arhitectură deschisă”, prin care instituțiile financiare partenere ar trebui să beneficieze de garanția UE pe baza cunoștințelor lor de specialitate, pentru a produce, pentru UE, cel mai mare impact asupra dezvoltării pe teren. BEI ar urma să rămână un partener-cheie pentru finanțarea investițiilor în afara UE, în special în ceea ce privește proiectele de investiții din sectorul public, însă de garanțiile UE ar urma să beneficieze, de asemenea, o serie de alte instituții financiare²². IVCDCI prevede o orientare politică puternică din partea UE și o coordonare sporită cu instituțiile financiare care servesc drept parteneri de implementare. Comisia și BEI au purtat discuții tehnice pentru a analiza modalitățile posibile pentru garanțiile pe care UE le-ar putea furniza BEI după 2020.

4.2. COOPERAREA CU OMBUDSMANUL EUROPEAN

Memorandumul de înțelegere semnat între BEI și Ombudsmanul European în 2008 stabilește baza celor două etape ale mecanismului BEI de tratare a plângerilor. Plângerile sunt tratate în primul rând prin mecanismul BEI de tratare a plângerilor, înainte de a fi eventual examinate de către Ombudsman. BEI și-a actualizat politica privind mecanismul de tratare a plângerilor în noiembrie 2018²³. Pe parcursul anului 2019, Ombudsmanul a notificat o singură nouă plângere legată de activitățile desfășurate de BEI în regiunile vizate de ELM.

În ceea ce privește etapa internă a mecanismului BEI de tratare a plângerilor, numărul de plângeri noi legate de proiecte înregistrate în regiunile vizate de ELM a scăzut de la 19 în 2018 la 15 în 2019. Dintre acestea, 11 s-au referit la aspecte sociale și de mediu, trei – la aspecte de guvernare ale operațiunilor finanțate și una – la accesul la informații. În cursul anului 2019, mecanismul BEI de tratare a plângerilor a închis 15 cazuri în regiunile vizate de ELM: patru în Bosnia și Herțegovina, patru în Tunisia, două în Serbia, unul în India, unul în Costa Rica, unul în Ucraina, unul în Panama și un caz cu mai multe locații²⁴. Rezultatele acestor plângeri tratate de BEI prin mecanismul său de tratare a plângerilor au fost variate: „afirmații nejustificate” (7), „retragerea finanțării de către BEI” (3), „soluționare amiabilă”

²¹ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională, COM(2018) 460 final din 14 iunie 2018.

²² A se vedea, de asemenea, Comunicarea Comisiei din 12 septembrie 2018 „Către o arhitectură financiară mai eficientă pentru investiții în afara Uniunii Europene”, COM(2018) 644 final.

²³ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>.

²⁴ Kârgâzstan, Tadjikistan, Afganistan și Pakistan.

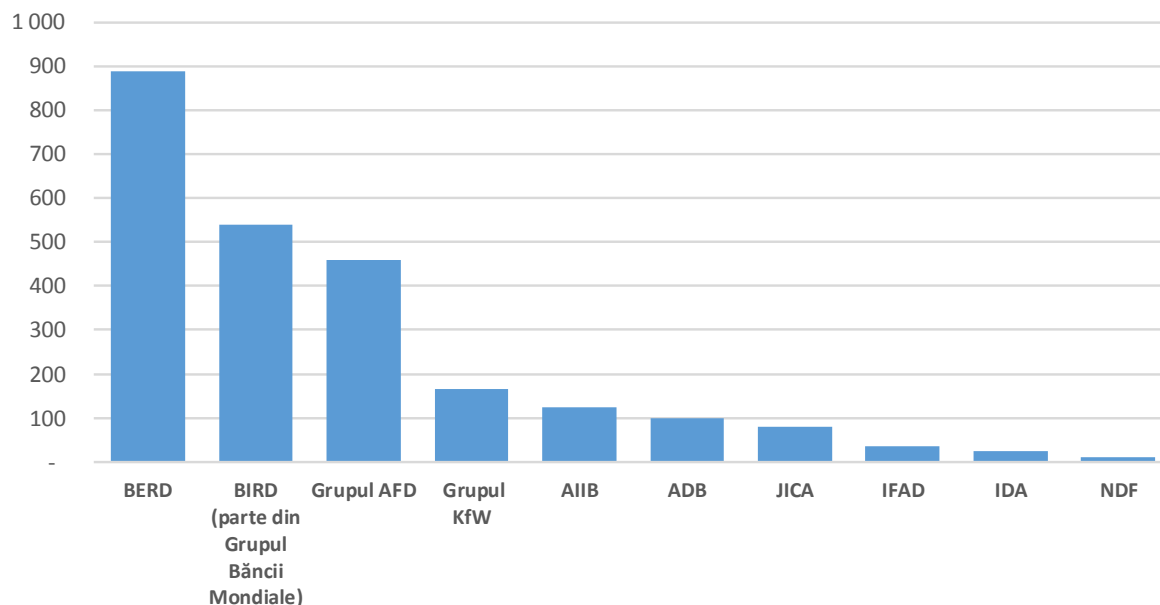
(1), „afirmații întemeiate” (1), „retragerea cererii de finanțare de către promotor” (1), „recomandări de îmbunătățire” (2).

4.3. COOPERAREA CU INSTITUȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE

Cooperarea BEI cu alte instituții financiare internaționale (IFI) și cu instituțiile de finanțare a dezvoltării (IFD) ale statelor membre ale UE variază de la dialoguri pe chestiuni instituționale și probleme tematice până la cofinanțarea operațiunilor și împărțirea lucrărilor tehnice relevante.

În 2019, BEI a cofinanțat șase operațiuni împreună cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), în valoare totală de 888 de milioane EUR. Patru proiecte au fost cofinanțate cu Grupul AFD (Franța) și trei cu Grupul KfW (Germania). În plus, patru proiecte au fost cofinanțate cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), care face parte din Grupul Băncii Mondiale. BEI, AFD și KfW au continuat să coopereze îndeaproape în contextul inițiativei de încredere reciprocă (*Mutual Reliance Initiative – MRI*). Lansată în 2013, MRI simplifică și facilitează acordarea unei cofinanțări beneficiarilor, încredințând unuia dintre cei trei parteneri rolul de finanțator principal pentru anumite sarcini legate de proiect, de exemplu, anumite părți ale procesului de diligență privind proiectul sau supravegherea achizițiilor. Organele de conducere și de luare a deciziilor ale partenerilor MRI s-au familiarizat cu documentele pregătite de o altă instituție, pe care le utilizează pentru propriile decizii. În total, în 2019 au fost semnate 24 de proiecte cofinanțate în regiunile vizate de ELM.

Graficul 4: IFI și IFD care au cofinanțat cu BEI proiecte semnate în 2019 (milioane EUR)

Notă: sumele care urmează să fie investite în comun de alte IFI și IFD sunt pur orientative, pe baza estimărilor realizate în fazele incipiente ale dezvoltării proiectului. Din motive de claritate, printre parteneri se numără BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție Dezvoltare), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Agence Française de Développement (AFD), KfW, Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură (AIIB), Banca Asiatică de Dezvoltare (ADB), Agenția de Cooperare Internațională a Japoniei (JICA), Fondul internațional pentru dezvoltare agricolă (IFAD), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA).